

Varkenshouderij

ADLO-demonstratieproject 'Economische en technische kengetallen in het moderne varkensbedrijf'

Op 1 oktober 2011 startte het ADLO-demonstratieproject 'Economische en technische kengetallen in het moderne varkensbedrijf'. De doelstellingen van dit project zijn een betere valorisatie/rendabiliteit van een varkensbedrijf door economische kengetallen onder de aandacht te brengen. Hierdoor kan het aanwezige productiepotentieel van de zeugen en vleesvarkens beter en meer duurzaam worden benut. Het project focust op 3 kengetallen in de varkenshouderij met name het productiegel (in de kraamstal), hokdensiteit (in de biggenbatterij) en voederconversie (in de vleesvarkensfase). Projectpartners zijn K.H.Kempen (Geel), Hogeschool Gent, Proef- en Vormingsinstituut Limburg (PVL in Bocholt), Vlaams Varkensstamboek, Katho (Roeselare) en BB. Dit demonstratieproject wordt medegefinancierd door de Europese Unie en het Departement Landbouw en Visserij van de Vlaamse overheid.

Het is belangrijk om technische kengetallen op te volgen en bij te sturen. Hierbij de belangrijkste aandachtspunten toegelicht voor de zeughouderij, biggenbatterij en vleesvarkens.

TECHNISCHE KENGETALLEN IN DE ZEUGENHOUDERIJ

Technische kengetallen

Wat zijn kengetallen? Dat zijn cijfers die uit de technische (en/of financiële) gegevens van een varkensbedrijf worden berekend en op een snelle manier een indicatie van het bedrijf kunnen geven. Ze beschrijven voornamelijk de productiviteit en het voederverbruik. Door middel van kengetallen kan de productie-evolutie van een bedrijf worden opgevolgd en de impact van managementveranderingen in de tijd worden beoordeeld. In de zeughouderij hebben kengetallen enerzijds betrekking op de zeugen en anderzijds op de biggen.

Zeugen

Het vervangingspercentage in de zeugenafdeling bedraagt doorgaans 40 tot 45%. Er moet daarbij rekening worden gehouden met 10% uitval vóór de gelten werpen en dus nooit in productie gaan. Een zeug wordt best opgeruimd wanneer ze na één herinseminatie nog niet drachtig is.

De worpindex wordt beïnvloed door verschillen in lengte van zoogperiode en hier liggen het driewekensysteem en vierwekensysteem

het verste uit elkaar. De worpindex daalt naarmate de lengte van de zoogperiode toeneemt. Best wordt standaardisatie doorgevoerd en worden alle dieren vanaf een leeftijd van 240 dagen meegeteld bij het berekenen van de worpindex.

Het "Interval spenen-eerste inseminatie" is een belangrijke parameters bij het beoordelen van fertiliteit. Het interval spenen – bronst (SBI) neemt problematische proporties aan als 10% van de zeugen een SBI heeft van meer dan 10 dagen.

De verliesdagen per afgevoerde zeug worden berekend door voor alle zeugen met afvoerdatum het verschil te maken tussen de afvoerdatum en de laatste spendatum van de zeug. De resultaten voor de zeugen met afvoerdatum worden opgeteld. Vervolgens wordt deze som gedeeld door het aantal zeugen met afvoerdatum.

Tenslotte krijgt het kengetal voerverbruik per zeug per jaar steeds meer aandacht. Zo is er het streven om het jaarlijks voerverbruik per zeug onder 1.100 kg te houden.

Biggen

Tegenwoordig wordt er binnen de zeughouderij naar een productiegel van 30 of meer gestreefd. Doch, de kwaliteit van de biggen blijft hierbij belangrijk. Een minimale groeinorm van 5 kg op 20 dagen kan worden gehanteerd om na te gaan of de biggen voldoende goed groeien. Om goed te kunnen groeien moet een big voldoende kunnen zogen. Helaas, bij genetische selectie is het aantal functionele spenen van de zeug niet evenredig met het aantal geboren biggen geëvolueerd. Het verstrekken van kunstmelk en het gebruik van rescue decks zijn dan aangewezen om de overtallige biggen toch groot te brengen.

Onder doodgeboren biggen worden biggen verstaan die net voor of tijdens de geboorte zijn gestorven. Er moet worden getracht het percentage doodgeboren onder de 5% te houden. Bij een bedrijfsprobleem moet zeker worden nagegaan of het inderdaad doodgeboorte of sterfte direct na de geboorte betreft.

Geboortegewicht is een kengetal dat meer en meer aan belang wint. Door grote worpen daalt echter het gemiddelde geboortegewicht van de biggen, wat geen goede zaak is. Biggen met een te laag geboortegewicht hebben immers een beduidend lagere groei. De grote uitdaging is dan ook om kleine biggen en achterblijvers goed te doen eten. Het speengewicht is afhankelijk van een aantal factoren, waaronder de speenleeftijd, dewelke dan weer afhankelijk is van het wekensysteem. Tenslotte is er dan nog de dagelijkse groei, dewelke een belangrijk kengetal is, maar waar slechts weinig aandacht aan wordt besteed. Het verleggen van biggen veroorzaakt een verminderde groei. Toch is het waarschijnlijk dat verlegde biggen beter groeien dan wanneer ze niet verlegd zouden zijn, doordat ze opgroeien met biggen van gelijke gewichten. Verleggen heeft dan weer het nadeel dat ziekten gemakkelijker doorheen de kraamstal worden verspreid.

TECHNISCHE KENGETALLEN IN DE BIGGENBATTERIJ

Kengetallen in de biggenbatterij zijn voornamelijk gefocust op gewichten, zowel van de dieren als van het voeder. Het bijhouden van kengetallen in de biggenbatterij heeft zijn nut in de Nederlandse varkenshouderij reeds bewezen, maar in België staan we zover nog niet. Vandaar dat een aantal belangrijke kengetallen verder worden besproken.

Speenleeftijd

De toegenomen biggenproductie leidt op veel bedrijven tot jonger spenen en een lager speengewicht. Jonger spenen impliceert dat de biggen vroeger op uitsluitend vast voeder moeten leven, terwijl ze dit nog niet gewend zijn. Hierdoor nemen ze mogelijks te weinig vast voer op, waardoor een tekort aan nutriënten ontstaat. Daarnaast zorgt deze plotse wijziging ook voor problemen in het maag-darmkanaal, dat nog onvoldoende ontwikkeld is. Diarree en een lagere groei en ontwikkeling zijn daarvan gevolgen.

Speen- of startgewicht

Door het vervroegen van de speenleeftijd daalt het startgewicht van de biggen. Ten gevolge van introductie van het 4-wekensysteem is het gemiddeld speengewicht gedaald naar 6 kg, ten opzichte van een gemiddeld speengewicht van 7,5 kg in een 3-wekensysteem. Het lichaamsgewicht blijft echter een belangrijke parameter en oefent een sterke invloed uit op de verdere groei van het dier. Achterblijvers zullen nooit goed presteren en dit betekent dat opfokproblemen in de kraamstal de prestaties in de biggenbatterij en vleesvarkensfase beïnvloeden.

Dagelijkse groei-eindgewicht-trajectduur

Verschillende factoren, zoals huisvesting, klimaat en diergezondheid kunnen een te lage biggengroei veroorzaken. Ook de beschikbaarheid van water kan een rol spelen. Controleer steeds of de drinknippels functioneren, want biggen die onvoldoende water kunnen drinken, zullen ook minder voer opnemen. Ook het mengen van diergroepen bij opzet veroorzaakt een tijdelijk verlaagde voeropname en bijkomend de dagelijkse groei, ten gevolge van het opnieuw instellen van de sociale rangorde. Daarnaast is vastgesteld dat biggen met een hoger speengewicht beter doorgroeien in de biggenbatterij, waardoor de trajectduur korter is en het eindgewicht sneller wordt bereikt.

Voederconversie

Onder de term voederconversie verstaat men de hoeveelheid opgenomen voer per kilogram groei/gewichtsaanzet van een dier. Deze hangt nauw samen met de groei en de hoeveelheid voer per dag. De voederconversie kan sterk stijgen door overmatig vermorsen, maar neemt ook toe in functie van de leeftijd van de biggen.

Uitval

De uitval in de biggenbatterij dient lager dan 2% te zijn. Om de uitval te beperken, moeten biggen een voldoende hoog speengewicht hebben, ongeacht het gekozen wekensysteem.

Hokdensiteit

De laatste jaren is er een tendens naar de productie van meer en meer biggen per jaar. Echter, deze verhoogde biggenproductie in combinatie met de beperkte uitbreiding van de biggenbatterij en de beperkte verhoging van het aantal vleesvarkensplaatsen kan in een huisvestingsprobleem resulteren. Dit leidt tot een hogere bezetting, wat resulteert in competitie voor voer en water en meer agressie. Verlaagde zoötechnische prestaties zijn het gevolg. Ook de infectiedruk zal stijgen, waardoor de voeropname en de groei dalen.

Varkenshouderij

Wettelijk gezien moeten varkens van 10 tot 20 kg en van 20 tot 30 kg de beschikking hebben over respectievelijk 0,20 en 0,30 m² per dier. Onderzoek suggereert echter dat de oppervlakte per dier van 0,27 m² (voor biggen van 10 tot 20 kg) en 0,35 m² (voor biggen van 20 tot 30 kg) is aangewezen opdat de groei en voederconversie optimaal zouden zijn.

Conclusie

Het bijhouden van gegevens in de biggenbatterij is zondermeer zinvol. Het kan een middel zijn om al dan niet te gaan bijsturen tijdens de opfokfase. Er zijn kosten verbonden aan de aankoop van een weegschaal en werktijd, maar die kunnen (deels) op de door de opvolging verbeterde technische kengetallen worden verhaald.

TECHNISCHE KENGETALLEN BIJ VLEESVARKENS

Kengetallen worden in de vleesvarkensfase nauwelijks geregistreerd. Dit is gedeeltelijk te verklaren doordat het wegen en hanteren van de dieren noodzakelijk is voor het verzamelen van gegevens en dus intensieve arbeid vergt. Bedrijfsopvolging gebeurt in deze fase vaak op basis van visuele waarnemingen. Objectieve, bedrijfsspecifieke kengetallen zouden hier nochtans een meerwaarde betekenen. Volgende begrippen kunnen als kengetal in de vleesvarkenshouderij zeker een meerwaarde betekenen.

Startgewicht

Dit is een bepalende factor voor het verdere verloop in de vleesvarkensfase. Praktijkstudies tonen aan dat varkens met een laag startgewicht (geboortegewicht, speengewicht of opzetgewicht in de biggenbatterij) in de verdere levensfase het nooit goed doen t.o.v. biggen met een hoog startgewicht. De gemiddelde leeftijd bij slachten ligt ruim 2 weken hoger bij de lichtste geboorteklasse ten opzichte van de zwaarste geboorteklasse.

Dagelijkse groei

Een voldoende hoge dagelijkse groei is belangrijk, onder andere om zoveel mogelijk afmestrondes mogelijk te maken binnen een bepaalde periode. De voederopname is afhankelijk van de drinkwateropname. Controleer daarom regelmatig de drinknippels. Biggen die onvoldoende water kunnen drinken zullen minder voer opnemen en bijgevolg een lagere groei kennen. Een verbetering van dagelijkse groei wordt verkregen door het toepassen van meerfasenvoeding. Zowel de dagelijkse behoefte aan voeder als de ideale samenstelling van dit voeder evolueert in functie van de leeftijd en het productiestadium van het varken.

Eindgewicht en karkaskwaliteit

De vraag die ons momenteel bezig houdt, is de vraag van het ideale aflevergewicht. Het antwoord is afhankelijk van de kostprijs van het voeder en dient ook rekening te houden met sterk toenemende voederconversie tegen het slachtmoment. De boodschap is doorgaans om niet te vroeg te leveren, daar de laatste kilo's winst opleveren, maar ook niet te laat, voor het varken begint te vervetten. De

Varkenshouderij

uiteindelijk karkaskwaliteit in namelijk mede bepalend voor een goede eindafrekening. Het vleespercentage speelt hierin een zeer bepalende rol en wordt daarom vaak meegenomen als kengetal.

Dagen in afmest en rotatiecoëfficiënt

Het aantal dagen in afmest wordt door een aantal factoren bepaald, zoals begingewicht, dagelijkse groei en aflevermoment. Het afleveringstijdstip wordt uiteindelijk bepaald door de lichtste of traagst groeiende dieren. Aan de hand van de duur van de afmestperiode wordt de rotatiecoëfficiënt bepaald (365 dagen/aantal dagen in afmest). Een korte afmestduur resulteert in een hogere rotatiecoëfficiënt. Het is een theoretisch begrip maar geeft een goed idee van de rotatie op het bedrijf.

Voederconversie

De voederconversie (hoeveelheid krachtvoeder per kg vleesproductie) in praktijkbedrijven ligt rond 2,7 à 2,8 en is doorheen de jaren gedaald. Bij aankoop van een voeder moet niet enkel naar de kostprijs van het voeder worden gekeken, maar ook naar de energiegehalte van het voeder. Een hoog energiegehalte betekent doorgaans een betere (= een lagere) voederconversie, een snellere groei en een beter uitgegroeid karkas dat in het slachthuis dan weer meer opbrengt. Daarnaast hangt de voederconversie ook nog samen met andere factoren zoals gewicht bij opzet, aflevergewicht en de ziekte-druk.

Uitval

Uitval heeft verschillende oorzaken, zoals achterblijven in groei, luchtwegaandoeningen, kreupelheid, zenuwaandoeningen en staartbijten. Het gemiddelde sterftepercentage in de Vlaamse var-

kenshouderij ligt net boven 3,2%, maar het is vanzelfsprekend belangrijk de uitval te minimaliseren.

Hokoppervlakte

Hokdensiteit wordt (voorlopig) zelden als kengetal gehanteerd, maar is toch belangrijk binnen de productie van vleesvarkens. Dit kengetal hangt namelijk samen met de zoötechnische prestaties, het voorkomen van gedragsproblemen (oor- en staartbijten), het stalklimaat en de gezondheid (ziektedruk) van de varkens. Recente onderzoeken suggereren dat een hokdensiteit onder de maximaal toegelaten densiteit in een betere groei en voederconversie resulteert.

Besluit

Kengetallen in de vleesvarkensfase blijken in de praktijk niet of zeer sporadisch voorhanden te zijn. Dit betekent dat bijsturing en bedrijfsgerichte advisering op gebied van zoötechnische prestaties niet of nauwelijks mogelijk zijn. Kortom, dit is een pleidooi om ook tijdens de vleesvarkensfase informatie te verzamelen door het wegen van de dieren en het voederverbruik te registreren.

In het kader van dit demonstratieproject worden een aantal demonstratieproeven gepland. Daarnaast worden er discussiedagen, studiedagen, een brochure en bedrijfsbezoeken gepland. Interesse? Neem een kijkje op www.diereninformatie.be of neem contact op via varkens@khk.be.

Bron: 'K.H.Kempen - Dier&Welzijn'

Varkenspraatje

Aangepaste wetgeving indeling karkassen: eindelijk gevolg gegeven aan de verzuhtingen uit de sector!

Op voorstel van Vlaams minister-president Kris Peeters, tevens bevoegd voor Landbouw, heeft de Vlaamse regering vrijdag 28 september haar principiële goedkeuring verleend aan een vernieuwd besluit voor het indelen van karkassen van geslachte runderen en geslachte varkens. De indeling van karkassen zal vereenvoudigd worden waardoor de gegevens ook sneller ter beschikking komen voor de veehouder. Bovendien worden de administratieve lasten voor veehouder en slachthuis in totaal met €159.000 per jaar verlaagd. Dit voorstel kadert in het actieplan varkenshouderij en kwam er op vraag van het ABS.

Bij het slachten van runderen en varkens worden de karkassen beoordeeld en ingedeeld in kwaliteitsklassen. Met deze nieuwe regelgeving wordt deze indeling nu geobjectiveerd, en transparanter gemaakt. Bij varkens werden de indelingstoestellen opnieuw geijkt, en afgestemd op de huidige varkenspopulatie, het varken dat we nu

produceren is niet meer hetzelfde varken van 10 jaar geleden. De handhaving van de correcte classificatie zal worden bijgestuurd en voor de slachthuizen is een systeem van autocontrole voorzien. Bovendien zullen er méér indelingsresultaten, en sneller dan voorheen, meegedeeld worden aan de veehouder via de 'Inter-professionele Vereniging voor het Belgisch vlees', beter gekend als IVB. Op die manier kan u op een snellere en doeltreffende manier inzicht krijgen in de individuele indelingsgegevens van uw dieren, wat toelaat enerzijds een correcte prijs te bedingen en anderzijds uw bedrijfsvoering aan te passen indien nodig.

We rekenen er met het ABS op dat alle betrokkenen zich houden aan de nieuwe afspraken en dat de veehouders in de toekomst krijgen waar ze recht op hebben.

Luc Van Dommelen

"Het transparanter maken van slachtgegevens is één van de acties uit het Actieplan Varkenshouderij, maar voor de veehouderij geldt hetzelfde," aldus minister-president Peeters. "Met deze aangepaste regeling zetten we een belangrijke stap in die richting, en door het systematiseren van de gegevensdoorstroming kunnen we bovendien de administratieve lasten gevoelig doen dalen."

Melkveehouderij

Melkrijzen augustus 2012 (vervolg)

Vlaamse melkerijen	basisprijs per 100 l	eenheidsprijs per 100 kg vet	eenheidsprijs per 100 kg eiwit	uitgegeven premies gedurende de maand
LDA bio	35,00			LDA bio werkt volgens hetzelfde premiesysteem van LDA Coop
Biomelk Vlaanderen	38,00	379,18	704,21	Kwaliteitspremie: 0,6 €/100 l: coli < 10 0,3 €/100 l: coli tussen 10 en 50